# Zienswijze concept Participatiebeleid Vught 27 februari 2024

## Inleiding

Sinds haar oprichting in 2019 ijvert de Vereniging VughtParticipeert voor transparantie, participatie en zuivere besluitvorming.

Met het aantreden van het nieuwe gemeentebestuur in 2021 was participatie het sleutelwoord. De uitwerking hiervan in beleid anno 2024 vinden wij terug in het document ‘concept Participatiebeleid Vught 27 februari 2024’, waarop bijgaand onze zienswijzen.

De kaders van dit beleid zijn vanuit de gemeente gezien leidend voor het participatieproces, maar kunnen vanuit de burger gezien de fundamentele rechten van de inwoner op bezwaar en beroep niet verhinderen. Er zit dus ‘ruimte’ tussen de manier van participeren zoals de gemeenteraad dat wenst te besluiten enerzijds en de constructieve wijze waarop, al dan niet georganiseerde, inwoners aan dit proces willen bijdragen en de fundamentele rechten van een inwoner anderzijds.

De uitdaging is om de gevoelde participatie een tevredenstellend resultaat op te laten leveren. Daarmee mag verwacht worden dat de kans kleiner is dat een enkeling toch zijn basisrechten op bezwaar en beroep zal uitoefenen. Door meer energie te stoppen in participatie zal er mogelijk minder energie moeten worden besteed aan verzet en conflict.

Naast de betrokkenheid van ‘stakeholders’ is het belangrijk lokale en domeinspecifieke deskundigen uit de bevolking te betrekken. Hiermee wordt de werkbank van de gemeente verlengd, mogelijk de noodzaak voor externe deskundigen beperkt, de kosten verlaagd en het resultaat van de voorstellen verbeterd.

Op basis van een analyse van 9 participatieprocessen heeft VughtParticipeert in 2022 een witboek geschreven en een aantal concrete aanbevelingen gedaan die zijn ingebracht bij het opstellen van dit concept Participatiebeleid. Het witboek is in januari 2023 gepresenteerd aan de commissievergadering en heeft bijval ontvangen van alle politieke partijen.

Onderstaande zienswijzen zijn gebaseerd op deze achterliggende doelstellingen, ervaringen, analyses en aanbevelingen. Deze aanbevelingen zijn de leidraad voor de zienswijzen.

Vertaling van deze zienswijzen kan zowel in het Participatiebeleid worden opgenomen of verdaagd naar het “Uitvoeringsplan”, mits dit verbindend wordt vastgelegd.

## Zienswijze 1

*Aanbeveling: zorg ervoor dat het participatieproces onafhankelijk is en niet gestuurd wordt door een dominante partij.*

Wij lezen in het concept: “Als de uitvoering van een onderwerp (bijvoorbeeld de inrichting van een straat) is gemandateerd aan de ambtelijke organisatie, dan stelt de gemandateerde het participatieplan vast.” Hiertegen moet bezwaar en beroep kunnen worden aangetekend.

Voor alle ontwikkelingen, ongeacht of de overheid hierbij initiatiefnemer is of niet, moet worden voorkomen dat de besluitvorming wordt beïnvloed door een dominante partij.

Participatieprocessen waarbij de overheid niet de initiatiefnemer is maar waarbij het risico van dominantie groot is, kunnen de ‘stakeholders’ een onafhankelijke procesbegeleider voorstellen op kosten van de initiatiefnemer. Mogelijk kan een wijkmakelaar hierbij een rol spelen.

## Zienswijze 2

*Aanbeveling: zorg voor duidelijke kaders vooraf en geef een mandaat voor een bindend advies waaraan men zich wil houden.*

Wij lezen in het concept: “Dit doen wij door te participeren (op project- en structureel niveau) en waar mogelijk op een hoger niveau dan het informeren van de omgeving.”

Voor alle duidelijkheid: informeren is geen participeren. Correct en tijdig informeren is een randvoorwaarde, die sowieso ingevuld moet worden. Meer hierover bij Zienswijze 4.

Participeren is voor ons altijd in twee richtingen. Dat betekent dat informatie verstrekken aangevuld moet worden met de mogelijkheid te reageren en dat de verstrekker van de informatie de plicht heeft binnen een redelijke termijn te antwoorden. Dit is niet vrijblijvend en moet dus voorzien worden van een bindende termijn dan wel een sanctiemogelijkheid.

Bij de beoordeling van “financiële consequenties” in het wegingskader zijn ook maatschappelijke kosten en baten als ook langetermijn gevolgkosten te betrekken.

## Zienswijze 3

*Aanbeveling: notuleer de inbreng van de deelnemers en publiceer de notulen binnen 1 week*

Voor alle bijeenkomsten geldt de regel dat de concept notulen binnen 1 week worden gepubliceerd. Daarnaast is het zinvol de bijeenkomsten zo te organiseren en te modereren dat de resultaten zichtbaar en distribueerbaar tijdens de bijeenkomst ontstaan en foto’s daarvan aan de notulen kunnen worden toegevoegd.

## Zienswijze 4

*Aanbeveling: maak transparant en toegankelijk welke projecten te verwachten zijn en welke lopen, maakt duidelijk wat de kaders, resultaten, ontwerpen, concepten, besluiten, moties, projectstatus en beslissingsmomenten zijn.*

Wij lezen in het concept: “De eerste trede op deze ladder is Meeweten. De gemeente informeert stakeholders over het beleid of het project waaraan we werken. Hiervoor gebruiken we de reguliere mediakanalen van de gemeente Vught. Vaak is er een (digitaal) informatiemoment voor stakeholders, waarbij er de mogelijk is om vragen te stellen.”

Zoals ook tijdens de commissievergadering in januari 2023 toegelicht, verwachten wij veel van een participatiekaart. Deze gaat verder dan “de reguliere mediakanalen” en “digitaal informatiemoment”. De participatiekaart is een voor iedereen toegankelijke website waarop voor iedere locatie in de gemeente kan worden opgevraagd wat daar speelt. Hier worden alle relevante projectdocumenten, concepten, moties, amendementen, ontwerpen en notulen toegankelijk gemaakt. In het bijzonder wordt van alle ideeën en plannen aangegeven wat de ontwikkel- en besluitvormingsstatus is, alsmede welke participatie- en besluitmomenten er zijn.

Wij lezen in het concept: “Een inwonerpanel biedt stakeholders de mogelijkheid om mee te praten over voor hen relevante thema’s. Dit zorgvuldig samengestelde inwonerpanel, een afspiegeling van Vught, wordt geconsulteerd door de gemeente. Via een digitaal panel krijgt het panellid 2 keer per jaar en incidenteel een enquête voorgelegd over actuele thema’s in onze gemeente. Deze resultaten worden vervolgens gebruikt om het beleid te optimaliseren.”

Dit inwonerpanel is geen alternatief voor een adviesraad (zie zienswijze 6) maar zou wel een aanvulling kunnen zijn. De relevante adviesraad kan een rol spelen bij het formuleren van de vragen, het promoten van de reacties en het analyseren van de resultaten van de enquêtes.

Wij lezen in het concept: “De uitkomst van het participatietraject kan dus afwijken van een mening van een kleine groep of individu.”

Om deze reden is vroegtijdige en volledige informatie essentieel, zodat van meet af aan duidelijkheid bestaat over de haalbaarheid van ideeën en wensen. Tevens kan begrip worden gecreëerd voor het verschil tussen uitkomsten en meningen.

Consensus voor een besluit is vaak niet mogelijk, maar door begrip te creëren voor de beperkingen en compromissen kan eventueel op basis van consent worden besloten: “Waar het er bij consensus om gaat dat iedereen het met het besluit eens moet zijn, gaat het er bij consent om dat niemand het er fundamenteel mee oneens is”.

## Zienswijze 5

*Aanbeveling: agendeer de voortgang van de participatieprocessen voor de gemeenteraadsvergaderingen*

Zowel voor de gemeenteraad als ook voor de inwoners is regelmatige voortgangsrapportage essentieel. Hierdoor ontstaat transparantie over mogelijke afhankelijkheden en optimalisatiemogelijkheden.

## Zienswijze 6

*Aanbeveling: maak langetermijn visies voor verschillende domeinen in samenwerking met betrokken en deskundige inwoners en evalueer de voortgang hiervan jaarlijks.*

Wij lezen in het concept: “In de praktijk blijkt dat er voor abstracte vragen in de aanvangsfase van een project (als de invloed het grootst is) weinig belangstelling is vanuit stakeholders om te participeren.”

Juist om deze reden zijn adviesraden essentieel. Een bestaand voorbeeld is de adviesraad Sociaal Domein. Hiermee kan voorkomen worden dat ‘stakeholders’ niet reageren omdat zij nog niet het gevoel hebben of de urgentie zien dat het hen betreft of gaat betreffen. O.a. om deze reden moet de adviesraad de mogelijkheid hebben de toepasselijkheid en/of urgentie naar buiten te brengen of te laten brengen. Ook voor deze adviesraden geldt het principe van: “die het College van B&W gevraagd en ongevraagd adviseert”. Hieraan moet worden toegevoegd dat het niet opvolgen van adviezen een inhoudelijke en tijdige toelichting vereist.

Wij lezen in het concept: “Dit wetsvoorstel introduceert ook het Uitdaagrecht waarbij stakeholders en maatschappelijke partijen de gemeente mogen verzoeken om de uitvoering van een gemeentelijke taak over te nemen als zij denken het slimmer, beter, goedkoper of anders te kunnen doen. Al dan niet met het bijbehorende budget.”

Als adviesraden voor het verstrekken van informatie of het inbrengen van deskundigheid kosten moeten maken, zal de gemeente hiervoor een budget ter beschikking stellen.